

HVORDAN FÅ JOBB

som ung
i Oslo

UNGinfo

UngInfo

Trenger du hjelp med noe?
Vi er dyktige og unge veiledere som
er tilgjengelig for deg.

UngInfo tilbyr god og oppdatert
informasjon tilpasset deg og dine
behov. Kom innom!

Åpningstider:

Mandag – fredag: kl. 11–17
Lørdag: kl. 12–17

Adresse:

Møllergata 3D, 0179 Oslo
post@ung.info

Kontakt oss:

E-post: post@ung.info
Tlf.: 24 14 98 20
www.unginfo.no

Alle tilbudene
til UngInfo
er gratis.

1 Jobbene

- 8 Butikk og kiosk
- 11 Restaurant og uteliv
- 14 Pleie og omsorg
- 17 Salg og markedsføring
- 20 Lager, renhold og logistikk
- 21 Jobber du ikke har tenkt på
- 22 Sommerjobber
- 24 Under 18 år
- 27 Til deg med høyere utdanning

2 Søk riktig

- 29 Les stillingsannonsen
- 33 Åpen søknad
- 36 Bruk nettverket ditt
- 37 Vikar

3 CV, søknad og intervju

- 40 CV
- 41 Eksempel på CV
- 43 Referanse
- 44 Elektronisk CV
- 47 Søknad
- 48 Eksempel på søknad
- 49 Slik skriver du
- 54 Intervju
- 57 Forbered deg
- 58 Vanskelige intervju spørsmål
- 59 Hva skjer etter intervjuet?
- 61 Hvorfor får jeg ikke jobb?

4 Nyttig info

- 63 Aldersgrenser
- 64 Dette har du krav på
- 66 Gattes jobbtips

Et skritt nærmere ny jobb

Denne håndboka gir deg alt du trenger for å søke jobb i Oslo.

UngInfo veileder hundrevis av ungdommer ut i jobb. Vi leser CVer, hjelper med søknader, har intervjutrening, og snakker med arbeidsgivere. I denne håndboken har vi samlet alt vi har lært til nå. Den er aller mest for deg som er ung og skal søke deltidsjobb ved siden av studiene, eller kanskje deg som har jobbet i noen år og vil bytte bransje. Vi håper at du får mye ut av håndboken, og at du snart er på vei ut i ny jobb.

Dette lærer du av oss:

- Å skrive god CV og søknad
- Den mest effektive strategien for å finne jobb
- Alt du trenger for å klare jobbintervjuet
- Innsidetips til de ulike bransjene
- Og en masse annet du trenger for å få jobb i Oslo

God jobbjakt!

UNGinfo

Det er vanlig å få avslag

Du leverer CV og søknad til arbeidsgiver. De blir nysgjerrige og kaller deg inn til intervju. Du overbeviser dem på intervjuet, og du har jobb. For noen er jobbsøking så enkelt som dette, men for de fleste er det noen hindringer på veien: Det er vanlig å få et nei. Det er vanlig å søke haugevis av jobber. Og det er vanlig å bli frustrert.

Vi på UngInfo har snakket med mange arbeidsgivere. Vi vet at det ofte er tilfeldigheter som gjør at du ikke har fått jobb, at det kan være små justeringer som skal til for de som har søkt mange jobber uten hell, og det er derfor det er så viktig å ikke gi opp. Det er også derfor det å lese en håndbok som denne kan gi deg akkurat det du trenger.

Dette må du vite om arbeidsmarkedet i Oslo:

- Det er mye lettere for deg over 18 år, men ikke umulig for deg under
- Noen bransjer har stor utskiftning og trenger ofte nye folk
- Mange får jobb via sitt nettverk, som venner og bekjente
- Mange får jobb ved å gå innom steder som ikke har utlyst noen stilling med CV og søknad
- Det går ofte fint å få jobb uten erfaring hvis man er åpen for hvilken som helst bransje
- Det dukker opp ekstra sesongjobber om sommeren og før jul
- Å være vikar først kan være en god vei til fast jobb

Tips

!

Vårt aller beste råd er å bare hoppe i det. Begynn å søke, se hva som skjer, og ta det derfra. Det beste du kan gjøre er å komme i gang.

Syv bud for å få jobb i Oslo

1 Søk riktig jobb

Det kan være jobber der ute som du ikke vet om, men som du passer til. Tenk godt på hvem du er og hva du liker å gjøre.

2 Søk mange nok jobber

Ikke gi deg etter 4. eller 10. forsøk. Det er mange tilfeldigheter i jobbsøking, og du kunne fått jobb nummer 11. Vær tålmodig.

3 Ha en tydelig CV

CVen din må være oversiktlig og ryddig. La arbeidsgiver kunne se på få sekunder hva du har gjort og hva du kan. Gratis CV-mal finner du på UngInfos nettsider: www.unginfo.no

4 Vis hvem du er

Skriv en lettleselig søknad; ikke en eksamensbesvarelse. Skriv så du kjenner igjen din egen stemme. Målet er å selge deg selv inn som person.

5 Vis dem at du har forberedt deg

Du skiller deg ut hvis du viser at du kan noe om jobben du søker på fra før. Det er en av tingene arbeidsgivere liker best. Gjør et Google-søk. Tenk på hva de trenger.

6 Oppsøk jobbene selv

70 % av ledige stillinger blir ikke utlyst. Store deler av jobbmarkedet i Oslo blir aldri utlyst. Du kan oppsøke disse jobbene selv.

7 Bruk nettverket ditt og gå innom personlig

La de du kjenner vite at du har lyst på jobb. Det kan være lurt å gå innom stedene du søker jobb; da blir de kjent med deg fra første stund.

Kapittel

1

Jobbene

Vil du jobbe med henda, med mennesker eller med salg? Her får du innblikk i jobbene

Butikk og kiosk

Eksempel på jobber: Matbutikker, klesbutikker, Narvesen, kinokiosk

Mange har sin første jobb i butikkbransjen: Det er ofte trivelige jobber, med mye kundekontakt og gode arbeidsbetingelser. I tillegg er det en bransje med mange ledige stillinger...

... Det er nok derfor butikkjobber er den typen jobb flest søker på. En butikkjobb er det første mange kommer på når de tenker på jobb, og det gjør at de mest synlige butikkene har stor pågang av søkere. Men: Det gjør også at folk som ikke trives med å jobbe i butikk søker, og mange av dem slutter jo igjen, så med andre ord er dette en bransje som ofte trenger folk.

Arbeidsoppgaver varierer med jobben. I en stor matbutikk vil du sitte mest i kassa og av og til rydde i hyller. I en kiosk har du flere arbeidsoppgaver som å steke boller, vaske, servere mat og stå i kassa. Ofte er det sånn at jo mindre butikk du søker jobb hos, jo mer ansvar og varierte oppgaver får du.

Vanskelig å få?

Både og. Det kan være fordel med erfaring, men de fleste steder holder det at du selger deg inn godt. Store butikk-kjeder, som Kiwi, trenger folk hele tiden, og gir mange sjansen. Bokhandlere f.eks. er vanskeligere, så der er det beste å enten kjenne noen, eller melde seg som vikar/julehjelp og så bli fast ansatt senere.

Hvem passer det for?

Butikk jobber passer for deg som trives med å møte mennesker, og for deg som liker å bruke hendene. Lørdag er en shoppingdag og kiosker og bensinstasjoner har ofte nattevakt, så du må selv vurdere hvor viktig det er for deg med fri på kveldstid. Mange slike arbeidsplasser har kveld/natt- og helgetillegg, som betyr at du får mer i lønn for å jobbe disse tidene.

Marius (33)
Kjøpmann
Rema 1000

Intervju med:

Hvordan ansetter dere?

Vi ansetter primært studenter og unge mennesker. Aller helst på referanse fra de som allerede jobber her.

Hvem passer jobben for?

Det er ikke én type person dette passer for, men det er klart at det er en jobb som krever at du liker å omgås mennesker og takler stress, samt fysiske løft.

Er det erfaring og kompetanse eller personlig egenhet som er viktigst når dere ansetter?

Noen ganger er personlig egnethet og holdninger viktigere enn erfaring og kompetanse. Med det mener jeg at hvis du på et intervju viser dårlige holdninger, så betyr ikke erfaring så mye.

Tips

Gå innom arbeidsstedet med CV og søknad og spør etter daglig leder. Dette er jobber hvor fremtreden og oppførsel har mye å si, så husk å smile og ha et fast håndtrykk. Arbeidsgivere i butikkbransjen elsker arbeidssøkere som er høflige, utadvendte, liker kundeservice og er effektive.

Leo (21)
Assisterende butikksjef
Rema 1000

Hvordan fikk du jobben?

Jeg fikk jobben fordi en av de ansatte der anbefalte meg til sjefen. Jeg var veldig nervøs på intervjuet og ga ikke det beste førsteinntrykket, men dette gjorde jeg opp for med en god holdning og arbeidsmoral.

Hva er dine arbeidsoppgaver?

Da jeg fikk stillingen begynte jeg i kassa i en 60% stilling. Mine oppgaver var å betjene kassa, være hyggelig med kundene og fylle på med litt varer. Jeg takket ja til alle ekstravaktene, selv om jeg måtte avlyse bursdagsfester eller sammenkomster med venner på grunn av det. Etter et par måneder fikk jeg tilbud om å få ansvar for fryseavdelingen, så tørrvareavdelingen og etter ett år var jeg assisterende butikksjef. Nå har jeg ansvar for to avdelinger og å følge opp jobben de ansatte utfører.

Hvilke tips har du til andre som vil søke liknende jobb?

Det å vise at man har lyst til å jobbe er nok noe av det viktigste. Det er viktig for oss at de som jobber her liker å være her, og ikke bare dukker opp for å få penger. Når man søker på en stilling er det veldig fint om man skriver en søknad spesifikt til den ene butikken. Det tar kanskje litt lenger tid, men gir et mye bedre inntrykk.

Restaurant og uteliv

Eksempel på jobber: Servitør, barista, bartender, garderobevakt.

Utelivsbransjen er perfekt for deg som er utadvendt, effektiv, og fleksibel. Her har du minst like mye kontakt med kunder som i en butikkjobb.

Det er en hektisk bransje der du kan måtte jobbe til sent på natt, og du skal trives med et høyt tempo om du vil være bartender, servitør eller kjøkkenassistent. Samtidig er det mange som syns at nettopp dette gjør bransjen bra: Den er levende, og timene du jobber går fort. Bransjen er også kjent for å ha et godt sosialt miljø.

I denne bransjen må du passe på at du får arbeidskontrakt. Det er en bransje som kan være mer uryddig enn andre, så pass på at ting gjøres ordentlig. Les mer om dine rettigheter på side 64.

Vanskelig å få?

Snakker du et skandinavisk språk eller engelsk har du gode sjanser for å få deg jobb innen restaurant og uteliv. Det er lettere om du har fylt 20 år. Den enkleste måten å få jobb innen restaurant og uteliv er om du kjenner noen som jobber i bransjen fra før.

Hvem passer det for?

Du bør være utadvendt og trives med høyt tempo og med mennesker. Hvis du blir fort stressa kan det være feil for deg. Dette er en bransje hvor du jobber mye kveld og helg, som kan passe utmerket for en student.

Hvordan få jobben?

Dette er en av bransjene hvor bekjentskap teller mye. At du har en pent skrevet CV teller mindre. Det er lurt å gå innom med CV og søknad som du leverer til daglig leder på stedet. Hvis du går for denne fremgangsmåten er det viktig at du unngår rushtidene på restaurantene som er 11:30–13:30 og 18:30–20:30. En god vei til å bli bartender, hvis du ikke kjenner noen som anbefaler deg, er å starte med å rydde glass og tørke bord, og jobbe så godt at de vil gi den en fast stilling.

Intervju med:

Tom Andre Medalen (34)
Restaurantsjef på Txotx

Hvordan ansetter dere?

Det er egentlig litt todelt: Enten benytter vi oss av kanaler som sosiale medier eller finn.no, ellers foretrekker vi at man kommer innom, slik at vi får møtt deg. Vi ansetter også mange via bekjente, det er kanskje den mest brukte kanalen. Det finnes grupper som «servitør-kokk-bartender» på Facebook, og de er mye brukt for å finne folk. Ofte kommer folk innom med CV, det vil jeg si er det beste.

Hvem passer jobben for?

Jobben passer godt for unge folk. Du kan jobbe helg og kveld, så jobben kan kombineres med andre aktiviteter. Hvis du er en person som står på, vil arbeidsgiver legge merke til det ganske kjapt. Du må ha høy arbeidskapasitet og være god på å omstille deg, og ha det ekstra giret når ting begynner å bli litt stressende. I denne bransjen vet du ikke helt hvordan arbeidsdagen din blir, så hvis du er en person som er litt frampå, klarer du deg godt.

Er det erfaring og kompetanse eller personlig egnethet som er viktigst når dere ansetter?

Det er lurt å søke jobb i denne bransjen fordi det er veldig stort behov for folk. Erfaring eller utdanning er ikke nødvendigvis så viktig, men det avgjørende er innstilling, arbeidskapasitet, fleksibilitet og holdning. Sånn sett er bransjen litt på siden; det er litt andre spilleregler her. Derfor er denne bransjen bra for unge. Førsteintrykket er ekstremt viktig i denne bransjen nettopp fordi det er så mange som mangler relevant erfaring, og da blir arbeidskapasiteten, innstillingen og holdningene dine det aller viktigste.

Intervju med:

Silje Engebretsen Martnes (23)
Kafèmedarbeider/assisterende sjef på Sentralen Kafé

Hvordan fikk du jobben?

Jeg fikk jobben på grunn av søsteren min faktisk. Hun var kjøkkensjef i kafeen tidligere. Jeg var 19 år og ønsket meg en jobb mens jeg fant ut hva jeg ville studere. Jeg gikk innom og fikk snakke med sjefen og fikk jobben!

Hva er dine arbeidsoppgaver?

Jeg starta helt på scratch og ble kasta inn i det. Jeg starta som «runner» og gikk med kaffe og bestillinger til gjestene, tørket bord og tok oppvask, og har gradvis jobbet meg oppover. Etterhvert lærte jeg meg å lage kaffe. Det er jo superlett når du først lærer det. Nå har jeg vært her i tre år, og er assisterende sjef i kafeen på fulltid.

Hvilke tips har du til andre som vil søke liknende jobb?

Vær frampå og kom innom med søknaden personlig, slik at vi får møte deg. Ikke vær redd for å by på deg selv. Vær blid og hyggelig.

Pleie og omsorg

Eksempel på jobber: Barnehageansatt, støttekontakt, pleieassistent på eldrehjem, miljøarbeider på ungdomsklubb.

Hvem passer det for?

Omsorgsjobber passer for de som er glad i å jobbe med mennesker, som kunne tenke seg å passe barn eller stelle eldre. Hvis du studerer må du være oppmerksom på at arbeidstiden på skolen og i barnehager ofte krasjer med forelesninger. Samtidig er det mange deltidsjobber å få i denne bransjen. Jobber du i kommunen får du betalt for overtid, helg og kveldsarbeid.

! Tips

Er du i tvil om hvilke jobber som passer deg?
Få gratis veiledning hos UngInfo

Hvordan få jobben?

Når du skal søke er det viktig å vise at du er glad i å jobbe med mennesker og at dette gir deg energi og glede. Vis også at du er tålmodig.

Et godt tips er å selge deg inn som en varm person som er glad i å jobbe med mennesker. Fokuser på mellommenneskelige verdier og vis at du forstår at stillingen innebærer et stort ansvar.

Se ledigestillinger.oslo.kommune.no for å finne utlyste omsorgsjobber.

Intervju med:

Katrine Fossnes (32)
Bestyrer i Læringsverkstedet,
Bryn estetiske barnehage

Hvordan ansetter dere?

Vi ansetter personer som brenner for arbeid med barn, og som er dedikerte til denne jobben.

Hvem passer jobben for?

Den passer for personer med et hjerte for barn, som liker å ta i et tak og er fleksibel.

Er det erfaring og kompetanse eller personlig egenhet som er viktigst når dere ansetter?

Det kommer an på hvilken stilling du søker på. Er det en pedagogstilling, kreves det kompetanse og utdannelse innen faget. Søker du på en assistentstilling, vil jeg si at personlig egnethet i mange tilfeller teller like mye som erfaring og kompetanse, men en kombinasjon av de to er supert. Mitt tips er å gå på intervju og vise ditt engasjement for den jobben du har søkt, det kommer man langt med.

Intervju med:

Silje Hafredal (22)
Støttekontakt

Hvordan fikk du jobben?

Jeg fant jobben ved å google «Støttekontakt Oslo». Jeg sendte inn søknad til mange bydeler i nærheten, men fikk bare svar fra én. Så møtte jeg hun jeg kanskje skulle være støttekontakt for og familien hennes på intervju og fikk jobben.

Hva er dine arbeidsoppgaver?

Mine arbeidsoppgaver går ut på å være sosial med hun jeg er støttekontakt for. Vi planlegger sammen hva vi skal gjøre på forhånd. Ting vi pleier å gjøre sammen er å gå på kino, lage mat og dra på tur til Freia-fabrikken.

Hvilke tips har du til andre som vil søke liknende jobb?

Søk til flere bydeler, da er det mer sannsynlig at du får svar. I søknaden bør du fortelle om dine interesser, hvem du ønsker å jobbe med og hvorfor.

Salg og markedsføring

Eksempel på jobber: Telefonsalg, selge varer som avis- og strømaabonnement på gata.

Salgsyrket kan være perfekt for deg som er utadvendt, uredd og som liker en god diskusjon. Ofte er disse jobbene provisjonsbasert, som betyr at lønnen din bestemmes ut ifra hvor mye du selger. Hvis du trives med det og er flink, kan du tjene mer enn ellers. Likevel er dette en bransje der mange slutter; det kan føles vanskelig og lite motiverende at de du ringer eller stopper på gaten er avvisende og sure.

Dette er en bransje det er lett å få jobb i, men mange synes det er vanskelig å bli i den over lang tid. Det kan være verdt å prøve: Du vil fort merke om jobben passer for deg eller ikke.

Er du en selgertype?

- Trives du med å argumentere?
- Backer du ikke unna en diskusjon?
- Blir du ikke lett vippet av pinnen?
- Syns du det er spennende å se om du kan klare å forandre folks mening?
- Drives du av resultater?

Da kan det være du passer til å være selger. Det du likevel må vite er at du kommer til å møte mange som ikke liker, eller vil, at du skal ringe, og du må være god på å ikke ta det personlig hvis du møter folk i dårlig humør.

Salgsjobber gir ofte muligheten til deg som er under 18 år.

Intervju med:

Mona Ellevset (29)
Avdelingssjef på Elkjøp

Hvordan ansetter dere?

I Elkjøp legger vi ut stillingsannonse på f.eks. finn.no og nav.no. Vi ber alle søke elektronisk, da vi behandler alle på lik linje. Vi ser etter mennesker som går inn for å skrive en skikkelig søknad og CV. Det viktigste å få frem er hvorfor du er egnet for jobben du har søkt.

Hvem passer jobben for?

I Elkjøp har vi mange forskjellige stillinger å by på. Vi ansetter folk til å jobbe i kassa, på lager, med logistikk, med service og som selgere. Vi har gode muligheter for videreutvikling om man er interessert i å bygge en karriere. Om man griper sjansen, får man delta på flere forskjellige kurs. Er man interessert i å flytte til en annen by, er det ofte muligheter for å kunne fortsette i konsernet et annet sted.

Er det erfaring og kompetanse eller personlig egnethet som er viktigst når dere ansetter?

Erfaring er selvfølgelig å foretrekke i noen stillinger: Ansetter man til lederstilling f.eks., ser man ofte etter relevant erfaring fra tidligere. Når vi ansetter til selgerstillinger eller driftstillinger derimot, møter vi ofte flere som har riktig holdning og verdier, uten at de nødvendigvis har vært i arbeidslivet tidligere. I Elkjøp er det mange som er gode på å hjelpe medarbeiderne til å få fram sitt potensiale over tid. De tre beste tipsene om man er interessert i å jobbe i Elkjøp er å følge med på finn.no da stillingene blir lagt ut der, skriv en ordentlig CV og søknad og sist, men ikke minst: Møt opp forberedt på intervjuet.

Intervju med:

Ådne Gustavsen (21)
Salgskonsulent

Hvordan fikk du jobben?

Jeg startet med å søke på interessante stillinger som jeg fant på finn.no. Jeg sendte inn en skikkelig CV og solid søknad, og etter en uke fikk jeg en telefon med spørsmål om å komme på intervju. Intervjuet gikk bra, jeg fikk beskrevet meg selv som person og hvordan jeg liker å jobbe.

Hva er dine arbeidsoppgaver?

Arbeidsoppgavene til en salgskonsulent er å møte nye folk og fortelle dem hva du driver med og hvorfor de burde kjøpe akkurat det du har å selge. Dette skal gjøres på en hyggelig og skikkelig måte som på ingen måte fornærmer kundene eller på noen måte kan skape dårlig rykte for produktmerke eller firma du jobber i. Er man blid og hyggelig er ikke dette noe problem.

Hvilke tips har du til andre som vil søke liknende jobb?

Vær godt forberedt til intervjuet, ved å lese deg opp på vanlige intervju spørsmål på internett. Jeg vet at mange sliter med å fortelle om seg selv, da er det lurt å øve i forkant. Jeg lever etter mottoet «Den som godt forberedt er, blir direktør og millionær». Til slutt vil jeg si at hvis man skal søke på salgsjobber, bør man være glad i å snakke med mennesker. I tillegg må man takle å få mange nei. Mennesker er forskjellige, og man vet aldri hvordan dagen til de man møter har vært. Vær blid og fornøyd, så kommer man langt i en sånn jobb.

Lager, rengjøring og logistikk

Eksempel på jobber: Lagerarbeider, vaskehjelp, flyttebyrå, sortere brev på posten.

Denne typen jobb er midt i blinken for deg som liker konkret arbeid og å bruke hendene. Det gir en god følelse å se at alt har blitt rent, fikset og stablet ferdig, og for mange er disse jobbene de eneste de virkelig trives i. Jobbene gir ofte fysisk aktivitet med på kjøpet.

Hvordan finner du jobbene?

En del lyser ut på nett, en del må du oppsøke selv. Søk opp jobber på finn.no og nav.no. Et av de store selskapene som formidler vaskejobber er ISS. Bruk Google, finn et lager i nærheten og ring og spør om du kan levere CV og åpen søknad.

Hvem passer jobben for?

Mange velger vaskejobber fordi man kan jobbe i sitt eget tempo og fordi man som regel jobber alene. Det kan være en god avkobling å høre på musikk eller podcast mens du ser at det blir rent. Men husk at det kan være fysisk slitsomt og ofte har et stramt tidsskjema.

Viktigste egenskaper:

Presis, grundig, effektiv og til å stole på.

Du må ofte ha truckførerbevis for å jobbe på lager, men ikke alltid. Sjekk annonsen.

Jobber du ikke har tenkt på

Sjåfør og bud

Hvis du har førerkort og liker å kjøre i bygatene er det mange jobber der ute for deg: F.eks. pizzabud og post- og pakkebud. Har du ikke førerkort kan du kanskje bli sykkelbud. Denne typen jobber er ofte hektisk og stressende, men kan være veldig gøy hvis du er laget for det. Arbeidsgiverne er ute etter dyktige og effektive folk som ikke kommer for sent.

Kjøkkenassistent og kantinejobb

Er du glad i å lage mat? Du kan jobbe på kantine, i en salatbar eller i et bakeri. Selg deg inn som at du er nøyaktig og rask, og pass på at du er ren og pen når du går innom, så de ikke tenker at det vil bli hår i maten.

Vekter og sikkerhetsjobb

Dette er jobber som krever sosiale ferdigheter, der jobben din er å være god med mennesker og konflikt-

håndtering. De vil ha folk som er rolige, rettfærdige og med naturlig, sunn autoritet. Liker du å ordne opp og er god på å holde hodet kaldt kan dette være helt riktig jobb. Hvis du ikke har fagbrev, må du ta vekterkurs som du selv må betale for. Pris avhenger av hvilket selskap du ønsker å jobbe for. Du må ha rent rulleblad.

Sekretær og resepsjonist

Mange steder trenger folk på sentralbordet som svarer på telefoner, som sitter i resepsjonen på et konferansesenter eller hotell. Noen av jobbene er travle, men vi har også hørt om folk som har lest hele jusstudiet sitt som nattevakt i en hotellresepsjon. Let etter jobbene på hoteller, hos organisasjoner og på store kontorer.

Det kan finnes jobber du kanskje ikke har tenkt på:

- Kontrollør
- Scenerigger
- Parkeringsvakt
- Personlig assistent
- Cabincrew på danskebåten
- Organisasjonsarbeider
- Verksted
- Søppeltømmer
- Maler
- Kinovakt
- Kundeservice på telefon
- Bassengvakt

Sommerjobber

Det er ofte mange flere jobber på sommeren og det bør du benytte deg av. Det er ofte lettere å få en sommerjobb enn en fast stilling.

Mange trenger vikarer når de ansatte drar på ferie, så bare ved å gå rundt og tilby arbeidskraften din har du god sjans. Om sommeren dukker det også opp mange ekstrajobber som ikke er der ellers.

Typiske sommerjobber:

- Serveringssteder
- Badevakter
- Museer/turistattraksjoner
- Gartnerarbeid på kommunale gravlunder og i parker
- Assistent på sykehjem
- Tusenfryd

! Tips

Finner du ikke ut om din bydel tilbyr sommerjobb? Kom innom UngInfo, så hjelper vi deg med å finne ut av det.

Sommerjobb for ungdom i bydelene

Hver vår legger flere av bydelene i Oslo ut sommerjobber for ungdom. Disse jobbene er forbeholdt ungdom mellom 16 og 19 år. Arbeidsoppgavene kan innebære renhold, aktiviteter for eldre, maling, fjerning av avfall, vaktmestertjenester, vedlikehold av bydelens parker, gårdsarbeid, gartnerarbeid, kantine-drift, eller lek og tilsyn med barn. Hvilke bydeler som tilbyr sommerjobb for ungdom varierer, så det gjelder å følge med på nettsiden til Oslo kommune eller på Facebook-siden til bydelen din.

Når bør man søke på sommerjobber?

Det finnes ingen hovedregel her. Noen arbeidsgivere, som f.eks. Tusenfryd, lyser ut stillinger allerede i februar. Søk mange jobber, og søk tidlig. Mars eller april er bra, selv om du fint kan få jobb mye senere også.

Intervju med:

Intervju: Bilal Benmalek (17) Kultursommerjobb i bydel St.Hanshaugen

Hvordan fikk du jobben?

Jeg så utlysningen på sosiale medier og sendte inn CV og søknad. Jeg tror jeg fikk jobben fordi jeg har gjort mye frivillig arbeid som f.eks. på Mela-festivalen og Barnas maraton. I tillegg har jeg tatt gatemeglingskurs og det tror jeg arbeidsgiverne syntes var interessant.

Hva var dine arbeidsoppgaver?

Jeg var med og filmet, tok bilder og tok opp lyd av tre musikkgrupper som spilte rundt i Oslo. Disse videoene ble lagt ut på Youtube og Instagram.

Hvilke tips har du til andre som vil søke liknende jobb?

Jeg synes det beste man kan gjøre er å være med på masse frivillige greier, det kan være hva som helst: Gjør det du synes er gøy. Du kan sette frivillige jobber på CVen din og det viser at du er interessert i å gjøre en god jobb, at du kan samarbeide med andre og at du kommer presist på jobb, f.eks..

For deg under 18 år

Også du under 18 år kan få jobb, du må bare lete på de riktige stedene.

Det er en del ting du ikke får lov til: Du kan ikke stå i kasse hvor de selger røyk og snus, og du kan ikke servere alkohol...

...men du kan f.eks.:

- Rydde varer i de største dagligvarebutikkene
- Gå med aviser/reklame
- Være telefonselger
- Stå på stand og dele ut smaksprøver
- Være barnevakt
- Passe hunden til naboen
- Være leksehjelp
- Hjelp vaktmester på skolen eller i borettslaget der du bor
- Være vaskehjelp i en bedrift eller hos privatpersoner
- Jobbe som kafémedarbeider
- Jobbe i kantine
- Jobbe på Burger King/McDonald's/Max Burger

...og mye mer. Poenget er at veldig få av disse jobbene blir utlyst, så du finner dem nesten aldri ved å lete på internett.

Det viktigste når du er under 18:

Finn ut om du kjenner noen, en slektning, en venn eller noen andre, som kan gi deg jobb. Det er den beste muligheten din. Den nest beste er å gå innom steder personlig og spørre om de trenger hjelp eller ekstravakt. Si at du er fleksibel og kan jobbe med det som trengs. Les mer om aldersgrenser for jobb på side 63.

Tips !

Heng opp en lapp i nabolaget hvor du skriver kort om deg, hva slags småjobber du kan gjøre og hvordan de kan kontakte deg.

Intervju med:

Erkan Aliz (17)
Medarbeider på Kiwi og
Abdirahman Aded (16)
Medarbeider på KaffeLykke

Hvordan fikk dere jobben?

Erkan: Jeg spurte en som jobber i Gateteamet på Grünerløkka om han kunne hjelpe meg med å få jobb. Så fant han en ledig stilling på Kiwi Rodeløkka.

Abdirahman: Jeg fikk også hjelp gjennom Gateteamet. Først sendte de meg på baristakurs, der lærte jeg hvordan jeg lager kaffe. Når jeg var ferdig fikk de jobb til meg på KaffeLykke.

Hva er deres arbeidsoppgaver?

Erkan: Varepåfylling.

Abdirahman: Jeg lager kaffe. Det var vanskelig i starten, men etter litt øving ble jeg god. Jeg står også i kassen, lager brødskiver og fikser alt vi selger.

Hvilke tips har dere til andre som vil søke liknende jobb?

Erkan: Det er litt flaks. Gå innom Gateteamet på Grünerløkka.

Abdirahman: Du må først vite hvordan du lager kaffe. Gå innom kafeer og si hei. Vær høflig.

Bli medlem av Facebook-gruppen «Jobb for unge i Oslo». Der legger vi på Unginfo ut nye stillinger.

Intervju med:

Mads Billkvam (33)
Restaurantsjef på
Burger King, Oslo S

Hvordan ansetter dere?

Vi ansetter både erfarne, voksne restaurantmedarbeidere, og helt uerfarne ungdommer som vil ha Burger King som ekstrajobb ved siden av skole eller studier. Selv startet jeg ved siden av skolen som 16-åring. Vi ligger veldig sentralt til i Oslo og ansetter folk fra hele byen og omegn.

Hvem passer jobben for?

Å jobbe hos oss passer for dem som synes det er gøy å ha noe å gjøre hele tiden. Det kan være veldig travelt. Det passer for dem som liker å jobbe i team, og som liker en variert arbeidsdag.

Er det erfaring og kompetanse eller personlig egenhet som er viktigst når dere ansetter?

Personlig egnethet er det aller viktigste. Erfaring og kompetanse får man hos oss. Når det er sagt, er det en stor fordel med erfaring og kompetanse hvis man ønsker å klatre på karrierestigen vår. Mange av restaurantsjefene i Burger King begynte som helt uerfarne medarbeidere.

Tips til deg som har tatt høyere utdanning

Har du studert noe, er dette selvsagt viktig å få med når du søker jobb. Selv om det du har studert ikke er direkte relevant for jobben du søker på, kan kunnskapen din derfra gi deg et fortrinn hvis du beskriver det godt. Her er tre tips fra Karrieresenteret ved Universitetet i Oslo:

1

Beskriv hva du studerer på en forståelig måte slik at de som ikke har gått på samme studie forstår hva det handler om. Dropp emnekoder og vanskelige faguttrykk. Lag formuleringer som både ville gitt mening for din bestemor og som foreleseren din ville akseptert.

2

Sett ord på hva du har blitt god til å gjøre som student. Har du blitt god til å sette deg inn i mange nye ting? Strukturere tiden din godt for å nå fristene? Kanskje du har fått bedre språk hvis pensum er på engelsk? Dette kan være nyttig i mange jobber. Beskriv gjerne noe av dette på CVen, som korte setninger under utdanningen. I søknaden kan du utdype og knytte det til jobben.

3

Forklar hvordan dine studieerfaringer vil være nyttig i den nye jobben, ikke bare anta at arbeidsgiver skjønner det. Et eksempel: «Som student har jeg fått god erfaring med å strukturere tiden min slik at jeg får gjort mest mulig i løpet av en dag. Dette gjør meg godt rustet til å håndtere de hektiske lørdagene hos dere, og jeg vil gjerne bidra til at alle kundene får god hjelp så raskt som mulig».

Skrevet av Karrieresenteret ved UiO

Slik søker du jobb

Små endringer i strategien kan gi store utslag. Spar tid og krefter ved å søke riktig.

Ulike strategier for å søke jobb:

- Søk via stillingsannonser på nett (se side 31)
- Gå innom arbeidsgivere med CV og søknad (se side 33-35)
- Bruk nettverket ditt (se side 36)

Les stillingsannonsen

Mange arbeidsplasser legger ut stillingsannonser når de har en ledig stilling. Disse er fullstappet med informasjon. Smarte jobbsøkere leser stillingsannonsen godt: Da blir det lettere å overbevise om at du passer best til jobben.

I annonsen finner du ut:

- Hva du skal gjøre i stillingen
- Hva de krever av en søker, f.eks. utdanning, erfaring eller førerkort
- Hvilken type person de ser etter
- Alle praktiske opplysninger: Hvem du skal ringe, frister for å søke og hvordan du skal sende søknaden

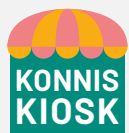
I tillegg gir stillingsannonsen deg et inntrykk av jobben det er snakk om: Hvem de er, hvordan de formulerer seg og hva som er viktig for dem. Annonsen er praktisk å ta utgangspunkt i når du skriver jobbsøknad.

Spørsmål du kan stille deg når du leser en annonse:

- Hva er de konkrete arbeidsoppgavene?
- Hvor gammel må jeg være?
- Må jeg ha formell utdanning?
- Er det et krav at jeg har spesifikk erfaring?
- Se på hvordan de formulerer seg. Virker dette som et ungt sted? Et formelt sted?
- Hva er det viktigste de ser etter i en ansatt?
- Skriver de noe om seg selv som det er lurt å vite?
- Hvem skal jeg kontakte hvis jeg har spørsmål?
- Når er søknadsfristen?
- Skal jeg søke elektronisk, eller ved å sende e-post?

! Tips

Står det «Søknadsfrist: Snarest» bør du søke så fort du kan. Da vil de ansette med en gang det dukker opp en som passer.

Ledig deltidsstilling hos Konnis Kiosk

Konnis Kiosk søker nå en ny deltidsansatt i en 20 % fast stilling som kan jobbe annenhver helg og noe ekstra. Vi er opptatt av at kundene skal få en god opplevelse hos oss og ser etter en smilende ansatte som trives med å selge mat og drikke til våre travle kunder. Hos Konnis Kiosk er det ingen kjedelige dager og du får varierte arbeidsdager.

Arbeidsoppgaver og ansvarsområder:

- Varepåfylling
- Vareeksponering
- Kassearbeid
- Renhold
- Yte god kundeservice til enhver tid
- Håndtere tipping

Personlige egenskaper:

- Du er samarbeidsvillig, positiv og resultatorientert
- Du trives med høyt tempo
- Du er fleksibel
- Du er opptatt av å ha det gøy på jobb

Kvalifikasjoner/krav:

- Har fylt 18 år
- God norskkunnskaper
- Relevant erfaring er en fordel, men ikke et krav

Vi kan tilby:

- Konkurransedyktig lønn
- Godt arbeidsmiljø
- God og tett oppfølging

Søknadsfrist: Snarest
Tiltredelse: Etter avtale
Antall stillinger: 1

Send CV og en kortfattet søknad til daglig leder Konni Kalbakken på e-post konni@konniskiosk.no. Har du spørsmål om stillingen kan du ringe på telefon: 823 45 671.

Eksempel
på stillings-
annonse

Her finner du stillingsannonnene

Stillingsdatabaser:

nav.no og finn.no har de fleste utlyste stillinger i Norge. På ledigestillinger.oslo.kommune.no finner du stillingene som kommunen lyser ut, f.eks. jobber i barnehage, sykehjem osv..

Bedriftenes nettsider:

Store bedrifter som Burger King, IKEA og H&M har begynt å legge ut stillinger på egen hjemmeside, og av og til *kun* på hjemmesiden. Gjør et Google-søk på noen steder du kunne tenke deg å jobbe og se om de har noen ledige stillinger.

Sosiale medier:

Bruk sosiale medier for å spørre venner om det er noe ledig der de jobber. Sjekk også bedrifter du er interessert i sine sosiale medier. Da kan du bli tipset om ledige stillinger de har hos seg. Sosiale medier som LinkedIn blir viktigere først når du blir eldre og jobber i en spesiell bransje.

Må du fylle alle kvalifikasjonene?

Nei, bare pass på at du fyller *må-kravene* som at du må være 18 år for å stå i kassa, eller ha truckførerbevis for å kjøre truck. De andre kravene er ikke så strenge. Se på det som en ønskeliste fra arbeidsgiver. Hvis du føler at du passer til jobben og kjenner deg igjen i utlysningen burde du søke.

Bransjesider:

Sider som samler opp stillinger i en bransje.

- Journalistjobber: Journalisten.no
- Jobber innen organisasjon og forening: Global.no
- Kommunikasjonsforeningen: kommunikasjon.no
- Jobber i utdanningssektoren: laererjobb.no
- Jobber innen IT: teknjobb.no
- Jobbportal for ingeniører og teknologer: jobb.tu.no

Søk bredt

Finner du alle ledige stillinger hvis du leser alle utlysninger i hele Oslo, i både avis, på nett, i bransjeblader? Nei. Fakta er at så mange som 70 %, kanskje fler, av stillingene aldri lyses ut offentlig. Altså risikerer du å kun få med deg 30 % av stillingene hvis du kun leser annonser.

Resten av stillingene blir gitt til folk uten at det blir publisert noen stillingsannonse. Disse jobbene går til unge som kommer innom arbeidsplassen med CV, til folk som kjenner en som allerede jobber der, folk som kommer i kontakt med jobben *før* de

legger ut en jobbannonse. Dette gjelder særlig typiske jobber for unge, som butikk-, restaurant- og kaféjobber.

Skal du søke effektivt trenger du en strategi i tillegg til å søke hjemmefra over nett. Les de neste sidene nøye for å være sikker på at du søker effektivt og riktig.

Leser du kun jobb-
annonser, går du glipp
av 70 % av jobbene
som finnes

Send åpen søknad

Å sende en åpen søknad betyr at du søker på en jobb selv om du ikke har fått vite at de har noe ledig. Du går og tilbyr kompetansen din til noen som ikke har bedt om den.

«Vil ikke arbeidsgiver si fra hvis hun trenger noen?» er vanlig å tenke. Men det er ikke sant. Klesbutikker som H&M og Urban trenger ikke be om søkere, for de har motiverte folk som kommer innom med CVen sin hele tiden. Blir du en av dem som går innom, har du sjans på mange flere jobber i Oslo. Skriv en søknad

og CV på forhånd og gå innom steder du kunne tenke deg å jobbe og spør om de trenger noen.

Hvem bør gå innom?

Hvis du har lite arbeidserfaring er det lurt å gå innom steder du søker jobb. Da viser du engasjement, initiativ og motivasjon. Da har du mulighet til å selge deg inn med noe annet enn ord på papir.

Skreddersy søknaden din

Arbeidsgivere liker å føle seg spesielle. Noe av det beste du kan gjøre er å skreddersy søknaden.

McDonald's og H&M gjør ganske forskjellige ting. Hvis begge får samme søknad av deg, merkes det fort og har du uflaks treffer du ingen av dem. Tenk etter: Hva er spesielt med jobben du skal søke? Skiller den seg ut?

Lag en søknad for hver bransje
Det beste er å skrive en søknad til hver jobb, men hvis du skal

søke mange steder kan det holde å lage en type søknad for hver bransje du søker. Ha en søknad du kan gi til barnehager og en annen du kan gi til butikker.

Det viktigste er at du kjenner til at arbeidsgivere har forskjellige behov og skriver søknader som er laget for å passe hver enkelt.

Gå innom disse stedene

Gå innom steder som har tett kontakt med kunder, som kafeer, restauranter og butikker, og omsorgsjobber, som barnehage og aldershjem. De trenger å se at du er en bra person som kan ha god kontakt med kunder, pasienter eller barn. Start med å sjekke steder i nærmiljøet ditt og utenfor sentrum. Det er veldig mange som går innom steder i sentrum, så her er sjansen litt mindre for å få jobb.

Selv i jobber uten kundekontakt, som lagerjobber, renholdsarbeid, kan det være lurt å gå innom og vise sjefen hvem du er. Det kan til og med være lurt å gå innom steder du allerede har søkt, for å vise at du er interessert og nysgjerrig.

Det hender at de største butikkene og dagligvarekjedene, som Kiwi og Deli de Luca, *ikke* vil at du skal gå innom med søknaden din fordi det er så mange som gjør det, og fordi de vil ha deg i det elektroniske søkesystemet. Men selv disse liker ofte at du både søker elektronisk og kommer innom etterpå for å hilse og si at du har søkt.

Bør du ringe i stedet?

Du burde bare ringe hvis du har konkrete spørsmål til en annonse du har sett utlyst. Arbeidsgiver merker fort at du ringer bare fordi du har hørt at du burde gjøre det. Du kan godt ringe og spørre om du kan komme ned og levere søknad. Husk at det beste er om de får sett deg og kjent et fast håndtrykk.

Tips !

Vi på UngInfo kan hjelpe deg med å forberede deg på hva du kan si og gjøre før du går innom med CV og søknad.

Dette bør du gjøre når du går innom

Ha klar CV og søknad til stedet du går innom...

... også selv om du har sendt det på e-post eller elektronisk søknad allerede.

Spør alltid etter sjefen.

En vanlig ansatt kan glemme å gi CVen din videre. Og den som ansetter deg trenger å møte deg personlig.

Begynn med å spørre om sjefen har tid.

Det viser at du har respekt.

Kom på et OK tidspunkt.

Mandag er bedre enn fredag. Rett etter åpning eller før stengetid har de mye å gjøre. Klokka 12.00 er de på lunsj. Se side 11 for gode tider å stikke innom i restaurant og utelivsbransjen.

Vær forberedt på et kjapt intervju på stedet.

Kanskje sjefen vil snakke med deg med en gang. Slå til. Ha med attester eller navn på referanser hvis du har det.

Ikke vær redd for å virke nervøs.

Å være nervøs gjør ingenting. Det viser bare at du legger mye i det og at dette er viktig for deg. Men husk å smile og ha øyekontakt, og øv deg på et godt og fast håndtrykk.

Bruk nettverket ditt

Mange føler at nettverk er noe sleipe businessfolk har; men nettverking handler om å spørre folk du kjenner om det er noe ledig der de jobber.

Hvorfor bør du bruke nettverket?

Forestill deg at du er sjef. Du er travel og en ansatt har sluttet. Å ansette en ny er en risiko for deg; hva hvis den nyansatte ikke gjør jobben bra? Da må du bruke tid på intervju og opplæring og hele runden enda en gang. Det koster mye penger.

Men... du har jo din ansatte Nina, som har gjort en god jobb i ett år. Og Nina har nettopp fortalt at hun har en god venninne hun anbefaler.

Vil det føles «tryggere» å snakke med venninnen til Nina enn en vilt fremmed person? Ja, de fleste vil synes det. Mange jobber i Oslo går til folk på denne måten.

Hvem bør du nettverke med?

Du kan nettverke med alle du kjenner; også folk du bare har møtt én gang. Folk i klassen din, fra fotballaget eller folk du møter på en fest. Det er greit å spørre folk du nettopp har møtt om de vet om det er noe ledig der de jobber, og kanskje kan de fortelle sjefen at de kjenner noen. Men husk at jo bedre du kjenner den du nettverker med, jo mer effektivt er det.

Tips til nettverking

Særlig du som er under 18 bør høre med familie, slekt eller venner om de vet om noen ledige jobber.

Bruk mest krefter på de som kjenner deg godt

Det er de som vil anbefale deg varmost.

Følg opp

Det er lett for vennen din å glemme å spørre, så noe av det viktigste du kan gjøre er å spørre igjen om hvordan det ligger an.

Overbevis kontakten din først

Hvis du fremstår som en oppegående og god kandidat selv for vennen din, vil hen føle det mye lettere og tryggere å anbefale deg.

Bruk det i søknaden

Start søknaden med at «Nina har anbefalt meg å søke». Da kommer arbeidsgiveren til å lese søknaden ekstra godt.

Bør du bli vikar?

Å være vikar er å ikke ha fast jobb et sted, men steppe inn når de trenger det, f.eks. hvis noen av de ansatte er syke.

Det har sine ulemper å være vikar. Det kan være slitsomt, mindre stabilt og kanskje du til og med får mindre betalt. Men for noen er det å være vikar midt i blinken. Hvis du har søkt mange jobber uten hell kan det å være vikar være løsningen du er ute etter. Å være vikar er nemlig også en god vei inn til fast jobb.

Når kan det være bra for deg å være vikar?

- Hvis du bare trenger å jobbe en kort periode
- Hvis du trenger penger utbetalt kjapt
- Hvis du søker faste jobber, men trenger litt penger eller noe å gjøre i mellomtiden
- Hvis du vet at du vil jobbe et spesifikt sted, kan det å være vikar være veien inn dit
- Hvis du ikke vet hva du vil trives med og vil prøve litt forskjellige bransjer uten å binde deg
- Hvis du har søkt lenge uten hell

Å være vikar
kan være en
god vei til
fast jobb!

To måter å være vikar på

Selvstendig vikar 1

Å være selvstendig vikar betyr at du ikke er ansatt av et vikarbyrå, men oppsøker jobbene selv. Du finner steder, spør om du kan stå på vikar- eller ringeliste, og stiller opp når og hvis de trenger deg.

Tips til å være vikar

Gå innom steder du kunne tenke deg å jobbe. Ta med en CV og søknad som forteller at du vil være vikar, og fortell dem at du er fleksibel og tilpasningsdyktig, og at du kan stille opp på kort varsel.

Det er akkurat det de er ute etter. Ikke nøl når de ringer. Si ja når de ringer for å spørre om du kan jobbe. Det kan virke slitsomt, men hvis du gjør det i starten er sjansen stor for at du blir deres «yndlingsvikar». Yndlingsvikaren blir ikke bare ringt mest; hvis det skulle åpne seg en fast stilling, ligger som regel yndlingsvikaren godt an. Gjør en ekstra god innsats de første gangene. Det har mye å si for hvilke oppdrag du får senere.

Ansatt i vikarbyrå 2

Å være ansatt i et vikarbyrå betyr at byrået finner oppdrag for deg, da får du fast lønn og du kan selv styre hvor mye du vil jobbe. Ulempen er at du kan få mindre lønn som vikar i vikarbyrå enn som selvstendig vikar og at du ofte er bundet til vikarbyrået. Med det mener vi at hvis du f.eks. har vikariert på en skole og skolen digger deg og vil ansette deg fast, har du ikke lov til å si ja før det har gått tre måneder. I tillegg er det uforutsigbart: Du kan få beskjed kvelden før og bli nødt til å stå opp tidlig for å ta t-banen til andre siden av byen på morgenen.

Hvordan bli ansatt i vikarbyrå

Finn et vikarbyrå og registrer deg på hjemmesiden deres. Ring eller send e-post ved siden av, da skiller du deg positivt ut. Se også på nav.no og finn.no: Mange vikarbyråer legger ut stillinger der.

Noen vikarbyråer:

- www.adecco.no
- www.manpower.no
- www.grata.no (mye kantine)
- www.barnehageressursen.no (barnehagejobber)
- www.lenas.no (helsesektorens bemanningsbyrå)

Kapittel

3

CV, søknad og intervju

En god CV og søknad øker sjansene dine for å få jobb.

CV er et faktadokument som objektivt forteller om erfaringene dine til nå. Omtrent alle jobber du søker ber om å få se en CV. Enten fyller du inn elektronisk på en nettside eller lager en CV i Word som du skriver ut og leverer. En CV-mal gjør det lett å fylle inn. Eksempelen på neste side er laget med UngInfos CV-mal, som du finner på www.unginfo.no/jobb.

En CV skal:

- være oversiktlig og lett å lese
- ha enkelt og objektivt språk
- stå i omvendt kronologisk rekkefølge (det nyeste først)
- beskrive kort hva jobbene har gått ut på
- ha med et bilde av deg selv
- være godt sjekket for skrivefeil
- ikke være skrevet for tett, la det være luft på arket

Elektronisk vs. vanlig CV

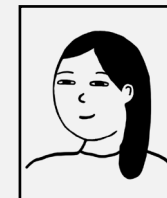
Oftere enn før må du levere CV elektronisk (les om det på side 44). Bruk den vanlige varianten av CV (skrevet i Word eller en PDF-fil du printer ut) når du:

- Går innom jobber og spør om de har en ledig stilling
- Sender en søknad over e-post
- Får muligheten til å laste opp en vanlig CV fra Word/PDF i et elektronisk søknadsskjema

CVen handler om fortiden din. Vis dem ryddig og pent hva du har gjort.

Selma Shakura

født: 20.06.2001
telefon: 897 56 325
selma.shakura@gmail.com
Hellerudveien 3, 0121 Oslo

KORT OM MEG

Jeg er en positiv, serviceinnstilt og sosial jente på 18 år. På fritiden spiller jeg håndball og liker godt å ta bilder og redigere dem gjennom Photoshop. På arbeid trives jeg godt med å samarbeide med andre, samtidig som jeg liker selvstendige arbeidsoppgaver.

UTDANNING

08.2016-dd. Hellerud videregående skole
Studieforberedende med medier og kommunikasjon

ERFARING

12.2016-dd. Enkle fotooppdrag
Tar bilder, redigerer dem og fikser nettsider

06.2015-07.2017 Kaptein, Oppsal IL håndball damer junior

10.2013-10.2014 Barnepass for naboen
Passet en gutt på fire år og en jente på seks år, én dag i uka

ANNET

Språk Norsk morsmål
Pashto morsmål
Engelsk, godt skriftlig og muntlig

Sertifikat Personbil, klasse B

REFERANSER

Mohammed Kushtrim, Lærer Hellerud vgs. Tlf: 123 45 678
Marianne Siljesen, Trener Oppsal IL håndball. Tlf: 876 54 321

Last ned
CV-maler på
unginfo.no

Slik deler du opp CVen

1. Kontaktinformasjon

Skriv ned navn, adresse, telefonnummer, fødselsdato og e-post.

2. Utdanning

Skriv hvor du har gått på skole/ universitet og hvilke linjer du har gått på. Dropp barneskole, ta med militæret eller sivilteneste. Før opp det nyeste øverst. Få med måned + årstall for når du begynte og sluttet. Hvis du fortsatt går på skole, kan skrive f.eks. «2020-d.d.(dags dato)», eller «fullføres våren 2021». Du trenger ikke føre opp karakterer eller orden og oppførsel, men vær forberedt på å svare på spørsmål om det på intervju.

3. Erfaring

Dette er kanskje den viktigste kategorien på CVen din. Putt inn jobberfaring, men også ting som ikke var betalt, som f.eks. erfaring fra frivillig forening, fra praksisuka og fra OD-dagen. Få med stillingstittel (hvis du hadde), sted og en setning eller to om hva du gjorde. Har du ikke jobberfaring? Det finnes mye annet du kan putte på CVen, som f.eks.:

- Frivillig verv
- Dugnader, f.eks. i idrettslaget
- Kaptein på idrettslag
- Barnepass
- Hjulpet til hjemme
- Revy
- Militærtjeneste/sivilteneste

4. Kurs/Sertifikater

Før opp ting som førerkort eller truckførerbevis. Du kan også føre opp ulike kurs: Førstehjelpskurs, brannsikringskurs eller jobbsøkerkurs. Ta det med hvis det føles relevant.

5. Verv

Hvis du har eller har hatt verv i foreninger, organisasjoner, elevråd og den type ting, skal dette stå under en egen overskrift.

6. Språk

Hvilke språk du snakker og skriver. Del inn i muntlig og skriftlig nivå, og bruk f.eks. kategoriene morsmål, flytende, veldig godt, godt. Du kan ha to morsmål om du f.eks. er oppvokst i Norge og har foresatte/foreldre som har et annet morsmål enn norsk.

7. Fritidsinteresser

Fint å ta med hvis du er ung eller har lite erfaring. Skriv f.eks.: «Spiller håndball to ganger i uken, driver en Youtube-kanal, redesigner klær og lager musikk.»

Ha et smilende bilde av deg selv på CVen, da husker de som leser den deg bedre.

Referanser

En referanse er en person som kjenner deg, helst fra jobbsammenheng, som kan fortelle den som skal ansette deg at du er en bra person på jobb.

Det beste er å føre opp en du har jobbet med, og aller best en som har vært sjefen din. Men det kan også være kontaktlærer, trener eller en annen du har et profesjonelt forhold til. Du bør ha en referanse, da føles det tryggere for arbeidsgiveren å ansette deg.

Hvis du har en referanse, og er ung, er det vanlig å sette opp referansen direkte på CV-en. Er du litt eldre er det vanlig å skrive «referanser oppgis på forespørsel» og heller gi dem på intervju. Det viktigste er uansett at du har dem. Vi anbefaler å sette opp to referanser.

Sett opp referanser sånn:

Ricardo Alfredo, daglig leder Burger King Majorstua, tlf.: 87 65 43 21.
Knut Johansen, trener Grorud Allstars, tlf.: 12 34 56 78.

Hvem kan være referanse?

- Tidligere arbeidsgiver (aller best)
- Tidligere mellomleder
- Tidligere kollega
- Idrettstrener
- En du har samarbeidet med
- Rådgiver på skolen
- Læreren din
- En annen som kjenner deg godt

De fleste synes det er hyggelig å være referanse, men du bør alltid spørre på forhånd

Elektronisk CV

Flere av de store kjedene, som IKEA, Kiwi og Meny, benytter seg av elektronisk søknadsskjema. Ulempen med elektronisk CV er at du i mindre grad kan «styre» innholdet. Du blir bedt om å huke av enkelte kategorier, og det er ikke sikkert de passer, eller at du får plass eller mulighet til å putte inn det du vil. Elektronisk CV er ikke mindre viktig selv om den kan se ut som et raskt skjema. Bruk tid på den.

Vanligste CV-feil

1. Rar e-postadresse

Pass på at ikke e-postadressen din blir for privat. Ting som sexyboy00@hotmail.com eller hotbear99@gmail.com blir litt feil. Bruk heller en nøytral e-post, f.eks. fornavn.etternavn@gmail.com.

2. Festbilde

Hvis du skal legge ved bilde, ikke bruk et festbilde med vinflasker i bakgrunnen (vi har sett noen!). Finn heller et nøytralt bilde der du smiler. Husk at vi på UngInfo kan ta et godt CV-bilde av deg. Kom innom!

Ting å vite:

- Du kan ofte laste opp en Word- eller PDF-fil som vedlegg på den elektroniske søknadsplattformen, men du har ikke garanti for at de leser den.
- Under «erfaringer» har du ofte plass til å skrive inn egen tekst. Bruk den godt til å forklare hva slags arbeidsoppgaver du hadde i stillingen det gjaldt.
- Det er ikke alltid lett å finne riktig kategori til erfaringene dine. Butikkjobb går f.eks. under «varehandel». Finner du ikke kategorien din, bruk kategorien «annet» og forklar under hva du gjorde.
- Skriv søknadsteksten på forhånd i Word og lim den inn. Det hender det er «timeout» i systemet hvis du sitter for lenge og skriver søknadsteksten, og da kan du miste alt arbeidet.

3. «Fagspråk» og interne forkortelser

En del CVer har «fagspråk» eller fagkoder uten å forklare det. Ikke ta for gitt at arbeidsgiver vet hva fagkoden din betyr. Tenk at CVen din skal kunne leses en tilfeldig person på gaten.

Topp 3 tips til en god CV

1 Forklar ordentlig

En god CV forklarer ting bedre enn bare stikkord. Noen skriver «Medarbeider, Burger King». Det er vanlig (og bedre) å også skrive noen stikkord under: «Kundeservice, kasse, forefallende arbeid». Men det aller beste er å skrive:

«Håndterte kasse, serverte kunder og holdt styr på kjøkkenet tre ganger i uken ved siden av skolen»

Selv om de fleste vet hva en jobb på Burger King går ut på, høres du mer motivert og energisk ut hvis du forklarer ordentlig.

Nøkkelkvalifikasjoner

2

Det kan være fint å starte CVen med en seksjon som heter «Nøkkelkvalifikasjoner». Oppsummer raskt det viktigste de trenger å vite om deg. F.eks. «Blid og effektiv gutt på 19 år med erfaring fra kassearbeid. Liker å jobbe med hendene og er god til å takle stress».

Fremhev det viktige

3

Alt du har gjort teller ikke like mye for arbeidsgiver. Fremhev det du tror er viktigst. Tenk på hva arbeidsgiver virkelig trenger å vite for å ansette deg. Hvis du har noen ting som kan telle mer, som at du har vært fotballtrener for barn og nå skal søke jobb på barneskole, må du prøve å fremheve det.

Skal jeg ha med bilde?

Vi anbefaler å ha med bilde, men det er ikke et krav. Et bilde gjør det lettere for arbeidsgivere å huske CVen din når de er i en ansettelsesprosess hvor de kanskje har mottatt hundre CVer og søknader.

Må jeg ha attester ved siden av?

Nei, du *må* ikke. Referanser har blitt viktigere enn attester, og det er vanlig å gi attester først hvis man blir spurt om det. Med det sagt, kan du legge den ved hvis du føler det hjelper søknaden din.

Er alt like viktig på CVen?

Nei, det kommer an på hvor du søker. Om du er god i MS Office har det ikke mye når du søker jobb på Meny. Språkkunnskapene er ikke avgjørende hvis du skal jobbe alene på et kjøkken. Men husk at det kan si mye om deg som person selv om det ikke er direkte relevant.

Er det vanlig å ta med karakterer fra skolen?

Nei. Du kan ta det med hvis du vil, men det vanlige er å la være. Forvent heller å få spørsmål om det på intervju.

... Hva med fravær?

Ikke ta det med. Men hvis du har god orden og adferd kan du godt føre det opp.

Hvor viktig er det med en god CV?

Hvis du er eldre og har jobbet en del, er CVen ganske viktig. Da trenger du å selge den varierte erfaringen din som et samlet budskap. Hvis du er yngre eller ikke har mye erfaring, er ikke CVen veldig viktig. Pass på at den er ryddig, lett å lese og pass på at du har fått med alt det arbeidsgiveren trenger å vite om deg. Har du det, kan du gå videre med å bruke kreftene på en god søknadstekst.

Hva er de beste CV-tipsene?

La den beste erfaringen din synes godt (gjerne øverst på arket), forklar erfaringene dine med en god setning og la alt være ryddig og sjekket for stavefeil.

Må jeg skrive referanser på CVen?

Ja, det er lurt hvis du er ung (og hvis du har referanser). Ta med telefonnummer, navn og hvor referansen din jobber.

Burde jeg bruke CV-mal?

Ja, da blir det mye lettere. Vi på UngInfo har flere CV-maler som du enkelt kan laste ned fra våre nettsider: www.unginfo.no. Word har også CV-maler innebygget.

Skal jeg føre opp språkene jeg kan?

Ja, å kunne språk er kjempebra og det sier mye om deg. Husk å skrive hvilket nivå språkkunnskapene dine er på.

Søknaden er det viktigste arket du leverer til en arbeidsgiver. Der CVen er en oversikt over alt du har gjort til nå, ser søknaden mot fremtiden og skal fungere som et salgsark om hvorfor de burde velge akkurat deg som ansatt.

Gi dem lyst til å ansette deg

Det er vanlig å sette opp en søknad som et formelt brev, med navnet og adressen til både deg og arbeidsgiver og dato i høyre hjørne, men dette er bare formaliteter. Det viktigste er at du skriver en levende tekst som presenterer deg godt. Alt handler om at arbeidsgiver skal få lyst til å ansette deg. Se for deg en søknad du selv ville likt å lese og prøv å skrive på den måten.

Vis at du forstår jobben

Arbeidsgivere merker om du har skrevet samme søknad og levert den til 30 steder. Du skiller deg positivt ut hvis du viser at du faktisk vet noe om dem. Søk opp jobben på nett og les deg opp. Skal du på intervju til en jobb på Kiwi, imponerer du hvis du viser at du vet hvor mange Kiwi-butikker det er i Norge. Jo mer du vet om jobben, jo bedre søknad vil du skrive.

Dette er de viktigste tipsene:

- Få dem til å skjønne at du vil ha jobben
- Vis til eksempler og begrunn det du sier om deg selv
- Skriv personlig og med din egen stemme
- Ha fokus på jobben: Hvordan kan du hjelpe dem? Hva har du bruk for?
- Ikke la søknaden være for lang; skriv maks én side, $\frac{3}{4}$ side kan være helt passe
- Svar på stillingsannonсен. Skriver de at de ser etter noen med engasjement? Bruk ordet «engasjement» i søknaden din.

Lag en unik søknad til hver jobb du søker. Få dem til å føle seg spesielle.

Eksempel på søknad

Oslo, 01. januar 2020

Søknad på stilling som medarbeider hos POWER City

Hei! Jeg ble glad da jeg så stillingen som medarbeider hos dere var ledig, da jeg tror denne stillingen vil være perfekt for meg. Jeg er en 18 år gammel jente med god kunnskap om film, foto og lyd. Denne stillingen tror jeg vil passe meg godt ved siden av skolen.

Nå går jeg på Hellerud videregående skole med studiespesialisering med media og kommunikasjon. Jeg er spesielt interessert i foto, film og lyd-produksjon, og er kjent med flere av produktene dere selger hos POWER. Jeg bruker også flere av deres produkter på fritiden, da jeg gjør oppdrag som å ta bilder og redigere dem og fikse på nettsider. Dette synes jeg er skikkelig gøy, og jeg tror at denne entusiasmen vil smitte over på kundene som tar turen innom hos POWER City.

I tillegg til å kunne mye om produktene dere selger, ser jeg for meg at det kan være nyttig å kunne håndtere hektiske dager i en butikk som POWER City. Gjennom flere håndballturneringer har jeg lært mye om hvordan håndtere stress og press. Det viktigste for meg er at laget gjør det bra sammen, og at vi smiler og støtter hverandre uansett om det går bra eller dårlig underveis og etter kamp.

I meg vil dere få en ansatt som kan masse om produktene dere selger, som gjerne snakker engasjert om produktene til kundene, og som dere kan stole på at vil gjøre en god jobb. Jeg håper veldig på å bli vurdert for stillingen som medarbeider hos dere. Kontakt meg på telefon 897 56 325 eller på e-post selma.shakura@gmail.com. Jeg kunne tenke meg å jobbe annenhver helg og en til to dager i uken. Jeg stiller mer enn gjerne til intervju.

Med vennlig hilsen,
Selma Shakura

Last ned
søknads-
maler på
unginfo.no

Sjekk CVen
til Selma Shakura på
side 41 for å se
hvordan CVen og
søknaden utfyller
hverandre.

Oppsett

Vi pleier å anbefale folk å tenke et oppsett på fire avsnitt, hvor du skal:

1. Innlede
2. Vise motivasjon og presentere kvalitetene dine
3. Knytte det til jobben
4. Oppsummere og avslutte

1. Innledning

Gi et raskt og presist bilde av hvem du er, og hvorfor du passer til jobben. Oppsummer grunner til at de bør ansette deg og tenk på hvorfor du passer til jobben:

Hei! Jeg ble glad da jeg så at stillingen som medarbeider hos dere var ledig, fordi jeg tror den vil være perfekt for meg. Jeg har godt humør, mye energi og har erfaring fra kassearbeid. Nå ser jeg etter en jobb ved siden av studiene.

Godt humør, energi og relevant kasseerfaring er alle ting arbeidsgiver er interessert i, så ikke vent med å fortelle det til langt nede i teksten. Målet med innledningen er at den som leser skal tenke: «Det er dette vi er ute etter», og få lyst til å lese videre.

Skriv først, rett senere. Det er mange regler når du skriver en søknad, og det kan virke litt skremmende før du starter. Et godt tips er å ignorere alle reglene i første omgang og bare skrive. Ikke tenk på at du skriver «jeg» for mange ganger eller at den forrige setningen din ikke var bra nok. Hvis du er kritisk mens du skriver, kan det hindre deg i å komme med gode poeng som du kanskje ikke hadde kommet på ellers. Når du har skrevet ditt første utkast, bør du lese gjennom for å se om du har glemt noe, for deretter å rette den opp.

Slik skriver du

2. Motivasjon og kvaliteter

Gå så rett på motivasjonen din. Hvorfor har du lyst til å jobbe? Er du klar for forandring i hverdagen? Klar for å tjene egne penger? Har en kompis jobbet i butikk og fortalt deg at det er bra?

Jeg har alltid likt å jobbe med hendene, og jeg liker å være sosial og ha kontakt med mennesker, så jeg tror en butikkjobb som denne passer bra for meg.

Motivasjonen trenger ikke være lengre enn dette. Bare vis arbeidsgiver hvorfor du vil jobbe i butikken, og gjør det så de tror på deg. Utdyp mer om deg selv etter motivasjonen. Hvor har du gått på skole? Har du jobbet før? Og i så fall: Hva gjorde du? Hva er erfaringene dine? Hva har du lært av dem?

Jeg har fullført videregående på Hartvig Nissen vgs. og har lyst til å jobbe en stund i Oslo. Jeg har jobbet i en liten kiosk på Carl Berner. Der lærte jeg både kundebehandling, varepåfylling og kassearbeid. Jeg har også erfaring fra revyen på skolen, og er generelt god på å komme i kontakt med mennesker.

Hvis du har lite arbeidserfaring, fokuser på personligheten din, fritidsinteressene dine og hva du tenker om fremtiden. Dette er stedet du presenterer det jobben trenger å vite om deg.

Tips

Vanskelig å komme i gang med søknadsskrivingen? Vi på UngInfo veileder deg gjerne! Helt gratis.

3. Knytt deg selv til jobben

Når du har fortalt om deg selv, er det på tide å vise at du vet noe om dem. Kjenner du til butikken? Vet du noe om dem som jobber der, hva de driver med? Fortell at du har lest litt om dem. Vis at du skjønner at hva som skal gjøres på jobben, og se om du finner grunner til at du tror du vil klare oppgavene.

Jeg vet at det kan være hektisk i butikk, (og hos dere har jeg skjont at det særlig er mye å gjøre på lørdager), men jeg trives godt under stress og holder humøret oppe hvis det er mye å gjøre. I revytiden var det noen intense perioder, men jeg merket at jeg er god på å jobbe fort, og det er en egenskap jeg kan ta med til dere.

Skriv det med dine egne ord, gjerne kortere eller lengre enn dette. Hvis du viser at du tenker på jobben du skal gjøre, ligger du godt foran mange søkere allerede.

4. Oppsummere og avslutte

På tide å avslutte. Oppsummer motivasjonen din raskt, gi dem kontaktinformasjonen din og fortell gjerne at du håper på intervju.

Så igjen, jeg tror en butikkjobb er midt i blinken for meg nå, og håper det blir hos dere. Ring meg på tlf: 815 49 300, eller send e-post til lars@osloskolen.no hvis dere lurer på noe. Håper å se dere på intervju!
Vennlig hilsen,
Lars Larsen

Bra jobbet. Du burde la teksten ligge litt, kanskje la noen du kjenner se på den, og i hvert fall ta en runde med språkvask. Et tips er å lese søknaden høyt for deg selv, eller noen andre. Da finner du ut om teksten flyter godt.

Ferdig?

Husk at en søknad kan se ut på tusen måter, men uansett formen du velger må den svare på: 1) Hvorfor du vil ha jobben, 2) Hvilke ting du har gjort tidligere, og 3) Hvorfor du passer til jobben du søker.

4 tips til å skrive en god søknad

1 Ikke skriv komplisert

Å bruke kompliserte ord er ikke det samme som å skrive godt. I hvert fall ikke i en søknad. Vær enkel, klar og tydelig.

2 Noen arbeidsmetoder

Her er noen raske metoder som brukes av skribenter, journalister og forfattere:

- **La teksten ligge**, etter at du har skrevet søknaden. Gjør noe annet, sov på det. Når du ser på den igjen vil du ha friske øyne.
- **Få tilbakemelding** av en venn eller en i familien, og be om ærlig tilbakemelding. Spør dem om de kan gjenfortelle hva de har lest. Hør på dem, sov litt på det, og gå tilbake til teksten.
- **Les teksten høyt**. Hvis setningene stikker seg, skriv den om så teksten flyter bedre.

3 Kjenn igjen stemmen din

Få teksten til å være nærmest mulig til hvordan du snakker når du snakker pent til læreren. Les den høyt og se om du kjenner igjen stemmen din. Kutt ut ord som «litt», «gjørne», «ofte», «kanskje» og «ganske». Jo færre sånne ord, jo bedre.

4 Aktivt språk

«Søknaden ble skrevet av meg. Sommerferien ble benyttet til å slappe av». Dette kalles passive setninger. Det er bedre å snu setningen sånn at det er du som styrer: «Jeg skrev søknaden. Jeg brukte sommerferien til å slappe av».

Vanlige spørsmål om søknad

Hvor lang skal søknaden være?

Maksimalt én side, men $\frac{3}{4}$ av en side pleier å holde.

Må jeg ha navn og adresse øverst?

Du bør ha med sted og dato øverst i høyre hjørne. Navn og adresse er valgtfritt, spesielt om du har gitt denne informasjonen på CVen. På elektronisk søknadsskjema trenger du det ikke. Bare begynn på selve søknadsteksten.

Hva er de beste søknadstipsene?

Ikke glem arbeidsgiver! Det er vanlig å bare presentere seg selv, men husk at jobben du søker på har behov som skal fylles. Fortell hvordan du kan gjøre jobben.

Må jeg være god til å skrive?

Nei, men du må skrive tydelig og klart slik at søknaden er lett å lese. Start med å fortelle kjapt hvem du er. Skriv så et avsnitt hvor du forteller hvorfor du vil søke og hva du har gjort før, og avslutt med å fortelle hvorfor du passer til jobben.

Hvor personlig skal jeg være?

Ikke så personlig at du deler all intim info, men *mer* personlig enn du er i en skoleoppgave. Arbeidsgiver har lyst til å bli kjent med deg. Skriv med din egen stemme og føl at du kjenner deg selv igjen.

Finnes det søknadstabber?

Egentlig bare én: At du glemmer å nevne hvordan de kan få tak i deg. Vi har møtt jobbsøkere som lurte på hvorfor de aldri ble innkalt til intervju før de skjønnte at de ikke hadde gitt fra seg hverken telefonnummer eller e-postadresse. Skriv det på CVen og avslutt søknaden med hvordan de kan få tak i deg.

Intervju

Du har funnet jobben, du har sendt søknad og du får en telefon fra arbeidsgiver. De vil ha deg inn til intervju: Gratulerer!

Intervju kan være alt fra en rask samtale med en trivelig sjef til et timelangt intervju med fire personer på andre siden av bordet. Det første er mer sannsynlig enn det siste, i hvert fall når du er ung. Denne delen gjør deg uansett i stand til å takle det som måtte komme.

De er ikke ute etter et fasitsvar, de er ute etter å bli kjent med deg

Vanlige intervju spørsmål

- Fortell litt om deg selv
- Hvorfor søkte du denne jobben?
- Hvorfor bør vi ansette deg?
- Hvordan ser en perfekt arbeidsdag ut for deg?
- Hva er godt samarbeid for deg?
- Har du hatt mye fravær?
- Hva er dine sterkeste sider?
- Hva er dine svakeste sider?
- Hvorfor sluttet du i den forrige jobben?
- Tenk deg at en kunde på jobb er vanskelig eller vrang: Hva gjør du?

Spørsmål som ikke er lov å stille på intervju:

- Hvilken religion har du?
- Er du gravid?
- Hvor står du politisk?
- Er du homofil?

Dette må du vite om intervju

1 Det er vanlig å være nervøs

De fleste er nervøse før intervju, og det er vanlig å tenke at det svekker sjansene dine. Det gjør det ikke. Undersøkelser viser at det ikke gjør noe om du er nervøs, vinger i stemmen eller svetter litt. Arbeidsgiver kan synes det er sjarmerende. Om ikke annet viser det at du har lyst på jobben. Ikke vær redd for å være nervøs.

2 Møt blikket til alle i rommet

Hvis du intervjues av flere, er det ofte bare en som stiller spørsmålene. Ikke la deg lure – de andre er like mye med på intervjuet selv om de ikke snakker. Se på alle så de føler seg inkludert.

3 Vær ærligere enn du tror

Hvis du er så nervøs på intervjuet at du ikke klarer å svare for deg, kan du fortelle at du er nervøs og vanligvis klarer å svare for deg. Ærlighet slår det meste. Men ikke vær like ærlig når du snakker om andre. Ikke snakk dårlig om tidligere jobber eller kollegaer, selv om du har god grunn til det. Den nye arbeidsgiveren kan bli redd for at du vil utlevere henne en dag. Dessuten vet de fleste at det finnes håpløse sjefen der ute.

Ulike intervjusituasjoner:

• Vanlig en-til-en

Bare deg og en arbeidsgiver. Dette er en vanlig intervjuform, særlig når det gjelder butikk- og kioskjobber.

• En-til-flere

Du intervjues av flere. Dette er vanlig hvis du søker fast stilling i kommunen, f.eks. SFO/AKS eller barnehage. Du intervjues sannsynligvis av en person, mens en til to er med og hører på.

• Gruppeintervju

Flere kandidater til jobben intervjues samtidig. Dette er vanlig hos steder som tar inn mange på en gang, som Tusenfryd, Lush og jobber som telefonselger. Du kan bli bedt om å presentere deg selv og løse oppgaver med andre, foran alle. Tips: De følger like mye med på om du er god på å samarbeide og gi plass til andre, som at du «vinner». Vær høflig mot de andre og lytt.

• Caseintervju

Caseintervju betyr at du skal løse en praktisk oppgave på intervjuet som har med jobben du søker å gjøre. Det er mer vanlig å få casespørsmål: Du kan bli spurt om hvordan du f.eks. ville reagert hvis en kunde kom inn og klaget på en spesiell ting, eller hvordan du ville håndtert en konflikt på arbeidsplassen.

Forbered deg

Er du godt forberedt ligger du et hestehode foran mange søkere. Du fremstår interessert i jobben, og det kan dempe din egen nervøsitet.

Slik kan du forberede deg

- Les din egen CV og søknad på forhånd
- Øv deg foran speilet eller sammen med familie eller venner på å svare på spørsmål
- Ta på deg klær du føler deg bra i, gjerne dine fineste hverdagsklær
- Tenk ut fem spørsmål du kunne fått, og prøv å svare på dem
- Skriv ut og ta med kopier av CV, søknad og attester
- Søk opp arbeidsstedet på nett og forbered minst to spørsmål til dem. F.eks.: «Hvordan ser en vanlig arbeidsdag ut hos dere?»

God intervjusjekk

- Vær ren og pen i tøyet, spytt ut tyggis og ta av caps og headset.
- Kom fem minutter før; minst
- Hvis du kommer for sent: Unnskyld deg med en gang. Løpet er ikke kjørt så lenge du viser at du er lei for at du lot dem vente.
- Et godt håndtrykk er verdt mer enn du tror. Øv på det!
- Tenk på intervjuet mer som en date, enn som eksamen. Dere skal like hverandre.
- Pust rolig hvis du ikke vet hva du skal svare. Spør igjen hvis du ikke skjønnte spørsmålet. Ikke vær redd for å si at du ikke vet hva du skal svare.
- Du er på intervju helt fra dere hilser utenfor, til du tar på jakka og går. Vær hyggelig mot de andre ansatte møter.
- Vær deg selv. Pust ut. De er ute etter å bli kjent med deg.

Kom innom
UngInfo for gratis
intervjutrening

Vanskelige intervju spørsmål

Intervjuere er godt trent og har sett det meste. De vil merke det hvis du prøver å svare «riktig». Intervjueren er ikke nødvendigvis ute etter et konkret svar, men er ofte like interessert i *hvordan* du svarer.

Ikke vær redd for å svare ærlig når intervjueren stiller deg et kritisk spørsmål. Du kan heller prøve å vinkle det til noe positivt. Her er to eksempler på vanskelige spørsmål det er vanlig å få på intervju, og forslag til hva du kan svare.

«Hvorfor hadde du så mye fravær på skolen?»

Grunnen til spørsmålet:

Arbeidsgiver er oppriktig interessert i hvorfor du har så mye fravær, men aller mest interessert i om du kommer til å ha fravær i jobben du har søkt. Et godt svar er ærlig, men betrygger arbeidsgiveren om at fravær ikke vil bli et problem.

Ikke så bra svar:

«Vet ikke. Det bare ble sånn».

Bedre svar:

«Det var en periode jeg var skikkelig skolelei og skulka mye. Det var ikke bra. Men det jeg merket var hvor deilig det var å gjøre andre ting, som å jobbe. Derfor føler jeg meg ekstra klar for å jobbe hos deg».

«Hva er din svake side?»

Grunnen til spørsmålet:

Arbeidsgiveren ønsker å finne ut om du har selvinnsikt og er reflektert rundt dine personlige egenskaper. Dette er en måte å bli kjent med seg på og se hvordan du reagerer på ubehagelige situasjoner. Svar ærlig, men fortell samtidig hvordan du håndterer sine svake sider.

Ikke så bra svar:

«Ingenting, jeg er perfekt».

Bedre svar:

«Jeg kan bli litt stressa når det er mye å gjøre, men da pleier jeg å lage lister over det som må gjøres og kanskje ta en fem minutters pause for å puste ut og roe meg ned.»

Hva skjer etter intervjuet?

Gratulerer med gjennomført intervju! Noen steder vil tilby jobben med en gang etter intervjuet. Like vanlig er det at de tar kontakt senere.

Det kan gå en stund før du hører noe: Ofte en uke og i enkelte jobber kan det gå to-tre uker eller lenger. Spør hvor lang tid de tenker det kommer til å ta hvis de ikke nevner det etter intervjuet.

Hvis du ikke har hørt noe etter en uke er det greit å sende en e-post eller ringe for å spørre hvordan det ligger an. Fortell at du er spent på jobben. Så lenge du ikke virker sur over at det har gått tid, virker det bare som om du har lyst på jobben.

Hvis de vil ha deg:

Gratulerer! Så sant du også vil jobbe hos dem, gjenstår det bare å underskrive kontrakt og avtale når du skal møte opp. Se side 64 for å vite mer om hva du har rett og krav til når du har fått jobb.

Hvis de ikke vil ha deg:

Uflaks. Men vær glad for at du kom så langt som til intervju. Det er en god prestasjon i seg selv, og neste gang vil det være din tur. Ta med all erfaring du har fått.

Hvis du ikke hører fra dem:

Det hender folk fremdeles kunne tenke seg å ha deg selv om du ikke hører fra dem. Noen tar seg utrolig god tid. Du bør tenke deg litt om: Hvis de ikke har sagt ifra til deg etter tre uker kan det hende de er slurvete på andre ting også. Kanskje finnes det bedre steder å jobbe. Du bør uansett tenke at du er fullstendig fri til å søke andre jobber og gå på andre intervjuer. Ikke sitt og vent på dem.

Vanlige spørsmål om intervju

Er det stor forskjell på intervjuer?

Ja, du kan oppleve både raske samtaler på ti minutter og lenger intervjuer med flere som ansetter. I de fleste tilfeller er det bare en hyggelig opplevelse, og alle er interessert i å finne ut hvem du er og om du passer til jobben.

Hva hvis de ber meg svare på en personlighetstest?

Utfør den så godt du kan. Personlighetstester er sjeldent i bruk i typiske ungdomsjobber, men har dukket opp f.eks. for noen lagerjobber og butikkjobber. Testen er ikke farlig, og mest ment for å se om du passer til jobben.

Hva hvis de gir meg casespørsmål?

Casespørsmål er spørsmål som gir deg en konkret, fiktiv situasjon å løse. F.eks. hvordan du ville behandlet en misfornøyd kunde. Av og til kan du bli spurt om noe helt irrelevant, som hvor mange gresstrå du tror det er på Ullevål Stadion. I begge tilfeller er de ute etter hvordan du tenker, ikke nødvendigvis et riktig svar. Ta deg tid, ikke hast, og ikke vær redd for å spørre dem hvis spørsmålet var vanskelig å forstå.

Hvordan svarer jeg på de vanskeligste spørsmålene?

Her gjelder det samme som i forrige spørsmål. De er ikke alltid interessant i at du skal svare «riktig». De er like interessant i å se hvordan du reagerer når du blir stilt et vanskelig spørsmål. Det beste du kan gjøre er å være ærlig og forsøke å vinkle svaret til noe positivt. Hvis du blir spurt om hvorfor du hadde mye fravær, fortell at du var skolelei men er motivert for å jobbe nå. Hvis de spør om du har svake sider, fortell dem om noen reelle svake sider du har, men fortell at du jobber for å forbedre deg. Det viktigste er at du viser at du har selvinnsikt, og ikke er redd for et vanskelig spørsmål.

Hvorfor får jeg ikke jobb?

Du kan ha brukt kreftene feil

Det kan være bedre å søke fem jobber virkelig godt enn femti passe godt. Arbeidsgivere liker å føle seg spesielle, og det synes hvis du har brukt tid på søknaden din.

Du kan ha sett deg blind på én strategi

Kanskje du kun har søkt via internett. Du burde vurdere å oppsøke jobbene selv og gå innom, lete i nettverket ditt eller melde deg som vikar.

Det kan være ting du ikke har tenkt på

Det hjelper ikke å søke 500 kassajobber som 17-åring når du må være 18 for å kunne selge røyk, snus og alkohol, eller å sende hundre søknader på e-post til utesteder når det ikke er sann de ansetter bartenderere.

Du kan ha hatt uflaks

Det er ikke noe vi bare sier. Jobbsøking handler ofte om flaks. Det er ikke lett å søke med humør og overskudd når du har fått mange avslag. Du kan komme inn i en ond sirkel. Kom innom oss på UngInfo hvis du føler det sånn; vi har mange gode råd.

Ting du kan gjøre for å komme på rett spor

- Kom innom UngInfo for å få hjelp
- Få noen du kjenner til å se på søknaden din
- Spør arbeidsgiver om du kan få tilbakemelding på hvorfor du ikke ble valgt
- Ta en pause fra jobbsøkingen

Det siste punktet er kanskje det viktigste: Du kan bli veldig frustrert av å få mange avslag og det kan gå ut over kvaliteten når du søker. Ta deg en pause og belønn deg selv når du får et nei. Det finnes en jobb der ute til de fleste, av og til er det best å ha is i magen.

... om rettigheter og hvor du kan få mer hjelp.

Aldersgrenser

Under 13 år

Hovedregelen er at du ikke har lov til å jobbe når du er under 13 år. Unntak: Hvis foreldrene dine har gård, kan du hjelpe til med enkel oppgaver. Du kan være med i en filminnspilling eller teater, men dette krever godkjenning fra arbeidstilsynet.

13-15 år

Når du har fylt 13 år kan du utføre lett arbeid som f.eks. avisbud, kontor- eller butikkarbeid. Det kreves skriftlig samtykke fra foreldre/foresatte før du kan begynne å jobbe.

15-18 år

Har du fylt 15 år kan du jobbe, så lenge det ikke er til skade for din sikkerhet, helse eller utvikling. Det er arbeidsgiveren som skal ta den vurderingen. Du kan ikke ta en jobb som går utover skolegangen din.

Over 18 år

Som 18-åring kan du ta de fleste jobber. Noen få har høyere aldersgrense, f.eks. om du må selge brennevin (20 år). Så lenge du går på skole, skal ikke en jobb gå ut over skolegangen din.

Dette har du krav på

Kontrakt

Alle som får jobb har rett til arbeidskontrakt og det er noe av det viktigste du sikrer deg. I kontrakten skal det stå at du er ansatt, navnet ditt, arbeidsgivers navn og navn på bedriften, om stillingen er midlertidig eller fast, arbeidstittelen din (og en beskrivelse av arbeidet du skal gjøre), tidspunkt for oppstart, hvor mange timer i uka skal du jobbe og når på døgnet arbeidstiden din er, oppsigelsesfrist samt hva du skal få i lønn og når lønnen blir utbetalt. På arbeidstilsynet.no kan du lese en utfyllende liste med hva som skal stå i en arbeidskontrakt.

Det er som regel ikke noe problem å få arbeidskontrakt. De fleste får den med en gang de begynner, men noen bransjer kan være treigere på avtrekkeren; særlig utelivsbransjen. En muntlig kontrakt skal uansett også telle. Kom til UngInfo i Møllergata med en gang hvis du føler at noe ikke er som det skal.

Disse kan du få hjelp av:

- UngInfo (www.unginfo.no)
- LO Ung (www.lo.no/hva-vi-mener/jobbhandboka/). Les om rettighetene dine i jobbhandboka deres.
- Barnas jurist (www.barnasjurist.no) gir gratis rettshjelp til alle opp til 25 år.
- JussBuss (www.jussbuss.no) gir gratis rettshjelp i enkeltsaker

- YS (www.ys.no)
- Arbeidstilsynet (www.arbeidstilsynet.no)

Opplæring

Du har krav på en opplæring som gjør deg klar for jobben du er satt til. Opplæringen skal være lønnet. Det betyr at arbeidsgiver ikke har lov til å si at du må bruke tid på å lære deg arbeidsoppgavene uten lønn.

Attest

Når du slutter har du krav på attest som bekrefter at du har jobbet der, som du kan vise til neste arbeidsgiver. Arbeidsgiver er bare forpliktet til å skrive når du begynte, når du sluttet og hva du gjorde der, men det er veldig vanlig at de legger til hva de synes om deg som ansatt.

Lønn

Du pleier å få vite lønnen arbeidsstedet tilbyr på intervju, og det er helt naturlig å spørre om det til slutt hvis de ikke har nevnt noe. Det finnes ulike måter å få lønn på. Dette skal stå i kontrakten din. Her er de vanligste lønnstypene:

Provisjonslønn

Jobber du innen salg eller noen former for prosjektarbeid kan du få provisjonsbasert lønn. Det vil si at du får et visst beløp for hver vare du selger, uavhengig av hvor lang tid du bruker på å selge varen.

Timelønn

Du får betalt for hver time du jobber. Timelønnen varierer fra sted til sted, men du kan regne med å få fra 140-160 kr i timen, eller mer hvis du er over 18 år. Det er vanlig med tillegg for kveldsjobbing.

Fastlønn

Uansett hvor mange timer du jobber totalt i måneden får du samme lønn. Dette er vanligst om du har fulltidsjobb.

Feriepenger

Du får feriepenger av all lønn du har tjent opp i løpet av året. Arbeidsgiver er forpliktet å gi deg feriepenger. Feriepenger av det du tjente i 2020, får du i juni 2021. Hvis du slutter i jobben får du utbetalt feriepengene som «sluttoppgjør». Feriepenger pleier å ligge på 10,2 % eller mer av det du tjener i løpet av et år.

Skatt

Du trenger skattekort. Gå inn på skatteetaten.no for å bestille skattekortet ditt. Arbeidsgiver henter det elektronisk, så når du har bestilt skattekortet er du all good. Hvis du tjener lite i løpet av et år, kan du kanskje bestille frikort i stedet for skattekort. Sjekk inntektsgrensen for frikort på nettsidene til skatteetaten.

Organisere deg?

Det kan godt hende du bør tenke på å organisere deg i en fagorganisasjon. Er du organisert kan du få mange rettigheter i tillegg til det loven gir deg, og du kan stå sterkere hvis du skulle få trøbbel med arbeidsgiver. Det koster penger å være fagorganisert.

Les mer:

Sjekk ut LO ungdom (www.lo.no/hva-vi-mener/jobbhandboka/) eller YS Ung (www.allyours.no). Her står det også mye om rettighetene dine generelt.

Gautes jobbtips

«Jeg har hatt utrolig mange ulike jobber, til tross for at jeg ikke har tatt høyere utdanning. Når jeg veileder de som kommer innom UngInfo for jobbsøkerhjelp bruker jeg ofte mine egne erfaringer. Her kan du lese mine beste tips.»

Du kommer langt med flaks

Mange av jobbene jeg har hatt har jeg ikke trengt noen spesiell utdanning til, mens i andre jobber har jeg hatt litt flaks og vært flink til å bruke nettverket mitt for alt det er verdt.

Bruk nettverket ditt

Min første jobb fikk jeg allerede da jeg var 15 år og søsteren min jobbet som servitør på en restaurant. Hun satt meg i kontakt med sjefen og jeg fikk lov til å prøve meg i oppvasken i en periode. Etter hvert fikk jeg hjelpe til litt på kjøkkenet før jeg til slutt fikk lov til å jobbe som servitør.

Vis at du har lyst på jobben

Mitt beste råd til deg som skal få jobb er å være ivrig på jobben du gjerne vil ha. Vis at du virkelig har lyst på jobben, og ikke vær redd for å si det høyt. Det er også viktig å huske på at man kan få mange ulike jobber selv om man ikke nødvendigvis har den rette utdanningen eller tilfredsstillende alle kravene jobben har.

Vær personlig

Ikke vær redd for å bli personlig. La de som skal ansette deg bli kjent med deg. Dersom du klarer å gjøre ting personlig allerede i søknads- og intervjuprosessen vil dette hjelpe deg mye.

Gaute har jobbet med/som:

- Kiosk
- Oppvaskhjelp
- Servitør
- Støttekontakt
- Garderobevakt
- Musiker
- Gitarlærer
- Truckselger
- Besøkshjem
- Tilsynsfører
- Flyttebyrå
- Nattevakt på institusjon
- Lærervikar
- Barneverninstitusjon
- Asylmottak
- Daglig leder i kulturelt ungdomsprosjekt
- Barnehageassistent

Vi hjelper deg med mer

Takk for at du leste håndboka. Vi håper den hjelper deg til å få jobb. Hvis du står fast kan du komme innom oss i Møllergata 3D, så hjelper vi deg med søknad og CV, og kan trene deg til intervju.

Vi hjelper deg med mye mer også:

- Lurer du på hvilken utdanning du skal ta?
- Har du hatt lyst til å studere utenlands?
- Trenger du hjelp til å leie bolig?
- Trenger du en oversikt over helsetilbud for ungdom?
- Noe annet du lurer på? Vi hjelper vi deg med det også.

Vi kan til og med:

- Låne deg PC til å skrive søknader, printe eller ordne andre praktiske ting
- Låne deg telefon du kan ringe fra gratis
- Og alle andre praktiske ting du trenger

Kom innom på drop-in eller bestill en timeavtale.

Alt er gratis!

Jobbansvarlig på UngInfo: Ann Helen Evertsen og Gaute Lein Ausrød

Tekst: UngInfo

Grafisk design og illustrasjon: Rikke Runde

1. opplag, november 2019

Vi tar forbehold om at endringer og trykkfeil kan forekomme.

Følg oss!

 unginfo
 unginfo_oslo

Hent mer informasjon på våre nettsider:
www.unginfo.no

Åpningstider: Man – fre: 11:00 – 17:00
Lør: 12:00 – 17:00

Adresse: Møllergata 3D
0179 Oslo

E-post: post@ung.info
Tlf: 24 14 98 20

UNGinfo